

TV
EKKRANINDA
MADENCİLİK
SEKTÖRÜ
TARTIŞILDI

Kanal 6 TVde Söz Düşüncenin programının yapımcısı ve sunucusu Sayın Yıldız Sağıtür'ün 3 Şubat 1997 tarihindeki programında madencilik sektörü çeşitli yönleriyle ele alınıp tartışıldı.

Programa ETKB müşteşar yardımcısı Sayın Yunus Şirin, Türkiye Madenciler Derneği adına Sayın İsmet Kasapoğlu, MÜSİAD adına Sayın Ali Bayramoğlu, Anadolu Madenciler Derneği adına Sayın Memduh Özkoçak, Eski Etibank Genel Müdürlerinden Sayın Muhammer Öcal ve Odamız adına Oda Başkanımız Sayın Asım Kutluata konuk olarak katıldılar.

Program yapımcısı sayın Yıldız Sağıtür katılımcılara sırasıyla aşağıdaki sorulan yöneltti.

1-Neden doğal kaynaklarımızdan yeterince faydalanamıyoruz?

2- Madencilikte özelleştirme ne getirecek? Ne

götürecek?

3- Yeni Maden Kanunu tasarısı taslağı hakkındaki görüşleriniz nedir?

Ayrıca programa telefonla katılan MTA Genel Müdürü Sayın Ziya Gözler, Yatağan Maden-İş Genel Sekreteri Sayın İbrahim Kocabıyık . konuyla ilgili görüşlerini aktardılar.

Tartışmayı Bültenimiz adına izleyen arkadaşımız H. Muhterem Köse'nin programla ilgili olarak tuttuğu notlarını aşağıda sunuyoruz.

ismet KASAPOĞLU

Türkiyede 1930-1950 yılları arasında başarılı bir madencilik politikası uygulanmıştır. Ancak bu tarihten sonra doğru politikalar uzun süreli olarak yapılamamıştır.

* 1950 de iktidarın fel-sefesine ters olmasına rağmen madencilikte özel sektörün dinamizminden faydalanma yerine , devlet

İsmet KASAPOĞLU
Türkiye Madenciler
Derneği Başkanı

** Mevcut uygulamaya göre sermaye sahibi madenciler sektörüne yatırım yapmaya kalkarsa , diğer sektörlerde %14 daha fazla yatırım zorunda. Bu uygulamadan bir tek izahı akademi düzeyinde Hk sektörümüze Eş^*

** Özel sektörü iktidar eden büyük, sermaye grubun Türkiye de madencilik sektöründe liderlik etmiştir.*

** Türkiye madencilik sektöründe devletle madencilik sektörünün devletle ilişkileri*

tarafından madencilik özel sektöre kapatılmıştır.

* Günümüz Refahiyol hükümeti madencilğe sıcak bakıyor gibi görünüyor, ama uygulamada nasıl başarılı olacaklarını bilemiyoruz.

* Maden kanunu Türkiye'de madencilik nasıl yapılacağını, Orman, Çevre, Tarım, sağlık v.b. önüne gelen her bakanlık ise nasıl yapılamayacağını bildiren engellerle doludur.

Memduh ÖZKOÇAK

* 1978 yılında çıkarılan 2172 Sayılı Yasa ile bor, trona, asit ile kömür ve demir sahaları devletleştirilmiştir. Madembiz bu devletleştirmeden büyük zarar görmüştür.

* Devletleştiren bor sahalarını devlet iyi işlemedi. Trona devletin elinde oyuncak olmuştur. TKİ'nin elinde çalıştırılmadığı

MEMDUH ÖZKOÇAK
Anadolu Madencileri
Derneği

112 tane kömür sahası vardır.

* Devletleştirmeden sonra bu alanda güçlü özel sektör kuruluşları kalmamıştır. Buna rağmen maden ihracatında 1978'de özel sektör toplam ihracatın ancak %45'ini gerçekleştirirken 1995 yılına geldiğimizde toplam maden ihracatının %68'i özel sektör tarafından gerçekleştirilmiştir.

* Potansiyelin %80'i devletin elindedir.

* Bugün memleketimizde madencilik kurumuş bir ağaçtır. Kurumuş ağaca su vermek çözüm getirmez. O nedenle yeniden yapılanma yapılmadan özelleştirmeye geçilmesine karşıyız.

* Maden Kanunu'nda arama ruhsatlarının harç ve teminatlarının artırılmasını yanlış buluyoruz.

Muammer OCAL

* Türkiye'de aramadan-sanayiye hammadde potansiyelinin ne olması gerektiği uzmanlarca ortaya konup onu partiler üstü bir anlayışla ele alıp uygulamalıyız. Tıpkı bir dış politika, bir mülki sa-

hun ma politikamız gibi.

* Madencilikimizi tartışırken şu üç soruyu sorup cevabını vermemiz gerekir.

1- Türkiye'de maden yatakları var mı?

2- Var olduğunu söylediğimiz madenleri işletecek sermaye, finans gücü var mı?

3- Partiler üstü bir hammadde politikamız var mı?

* Dünya ölçeğine göre baktığımızda, bizim maden işletmeciliğimiz "Cüce"dir. İşletme ölçeği küçük, randımanı düşük, sermayesi kıt teknoloji zayıf bir madencilikimiz var.

AHBAYRAMOĞLU

* Rant ekonomilerinde madencilik yatırım yapılmaz.

* Türkiye'de büyük sermaye grupları riskli sektörlerin başında gelen madencilik için bu alana girmemiştir. Bu nedenle Türkiye'de üretilen madenlerin %85'i devlet tarafından üretilmektedir.

* Türkiye'de bankacılar her alana kredi verirler yalnızca madencilik sektörüne

*** Madencilik sektörünün özelleştirmeye değil, yeniden yapılanmaya ihtiyacı vardır. Bu yeniden yapılanma olmazsa özelleştirme de bir şeyi değiştirmeyecektir.**

*** Bugün madencilik sektöründe konunun asıl sahibi olan madencilerin yerine bu sektörde kiracı gibi çalışan inşaatçılar türemiştir.**

Muammer ÖCAL
ETİBANK
Eski Genel Müdürü

* Eğer rekabet gücümüzün olabileceği dalları belirleyip sadece o dallarda madenciliğimizi geliştirecek önlemleri alırsak, maden işletmelerimizi rekabetçi sistem anlayışına göre yönetebilirsek, bir madencilik bakanlığı kurabilir ve müteşebbisin bir tek muhatap olacağı güçlü bir Maden İşleri Genel Müdürlüğe (diğer bakanlıklarla madenci uğraşmamalı) yaratabilirsek, madenciliğimizi daha ileriye götürebileceğimize inanmıyorum.

kredi vermezler. Niye? Çünkü madencilik sektörünü en riskli alan olarak ilan etmişlerdir.

* Türkyed'e kömür'de, demirde, krom'da, borda, tronada, mermerde, alüminyumda, bakırda, altında aramadan sanayiye ciddi devlet politikaları üretmemiz lazım.

* Madencilik Bakanlığı icracı bir bakanlık haline getirilmesi gerekir. Hükümetin madencilğe sıcak bakması yetmez, icrata girmesi lazım.

* Çeşitli firmalarımız

önemli ölçüde krom üretiyor. Ama dünya krom politikasının belirlenmesinde ve yürütülmesinde hiç bir söz sahibi değiliz. Ama olmalıyız.

* Doğru dürüst bir ithal politikamız yok. Yanlış ithal politikası ile kömür madenciliğimizi öldürüyoruz.

Yunus ŞİRİN

* Demir-Çelik, tarım, seramik, cam, boya, refrakter, çimento, imalat sektörü v.b.sektörlerin temelini madencilik oluşturmaktadır.

* 1995 yılında 2.1 milyar dolar olan yıllık madencilik

katma değerini 2000 yılında 8 milyar dolar mertebesine çıkarmayı hedefliyoruz.

* Türkiye'nin avantajlı konumda olduğu alanlardaki potansiyelini, rezervini ortaya koymak, bu alanlarda aramadan-pazarlamaya politikalarının belirlenmesi için çalışmalar başlatılmıştır.

* Türkiye'de madenciliği yasaklanmış bir faaliyet gibi düşünmeye, göstermeye kimsenin hakkı yok. Madencilikte özel sektörün kuvvetlendirilmesi için yeni bir teşkilatlanmaya ihtiyaç var. Bunun için Maden İşleri

*** Devletin ekonomide yer alması doğru değil.**

*** Devlet olarak şu soruyu sorup cevabını bulmalıyız. Özel sektörü nasıl teşvik ederiz de madencilik yaptırırız?**

Ali BAYRAMOĞLU
MÜSİAD
Genel Başkan Yardırcısı

Yunus ŞİRİN
ETKB
Müsteşar Yardımcısı

Genel Müdürlüğünün tüzel kişilik haline gelmesi için hazırladığımız kanun tasarısının bir an önce yasallaşması için uğraşyoruz.

* Maden de bizim, çevre de bizim. Biz ekonomik olan madenleri işletmek durumundayız.

* 1997 yılında Madencilik Fonundan yaklaşık %35-45 faiz oranlarıyla 3 trilyon liralık krediyi madenciye vereceğiz.

* 15.000'in üzerindeki sahayı maden aramalarına açıyoruz.

* Madencilğin can-

* KÄfchmote madencilik yapan özel sektörün sermayesi yok.

* İşletme laaifyetieii ôsel sektkte verilerek özel sekftdrüi mitoMâate g|ış-

|f* |i^frflmp>Rii gsfliglanahilir.

landırılmasını hedefleyen yürürlükteki Taşocakları Nizamnamesi ve Tuz Kanunu'nu kaldırarak doğal kaynakların tek bir yasa metninde toplanmasını hedefleyen yeni maden kanunu tasarısına ilişkin taslak hazırlanarak ilgili mercilere kişi ve kuruluşlara gönderip tartışmaya açılmıştır.

Asım KUTLUATA

* Bir ülkenin zengin hammadde kaynaklarına sahip olması onun gelişmişlik düzeyini be-

lirlemez. Belirleyici olan bir ülkenin her türlü potansiyelini ne ölçü de değerlendirilebildiğidir.

Örneğin: Türkiye bor mineralleri konusunda dünya rezervlerinin %60'ına sahiptir. Bizim yarımız kadar bor rezervi olan Amerika'nın bor türevleri geliri, Türkiye'nin yaklaşık 2 katıdır.

Danimarkanın hiç madensel kaynağı olmamasına karşın, GSMH'sı maden ocağı sayılan GAFrikanın 4-5 katıdır.

Şili, dünyanın en önemli bakır üreticisidir. ancak

Asım KUTLUATA
Maden Mühendisleri
Odası Başkanı

* Madencilğin önemini kavramakla sanayinin önemini kavramak arasında bir fark yoktur. Çünkü madencilik ürünleri her türlü sanayinin ya doğrudan ya da dolaylı gndisidir.

* Ülkemizde özelleştirmede güdülen amaç ne pahasına olursa olsun kamunun kaynaklarını elden çıkarmak ve bütçe açıklarını kapatmak amacıyla, hesapsız kitapsız ve ilkesiz bir biçimde pazarlamak ©fanustur.

* Sanayileşmiş bir Türkiye bugün tükettiği hammaddenin 4-5 katını tüketecektir. Bu hammadde nasıl temin edilecek. Hem bugünün programını yapmamız, hem de geleceği planlamamız gerekir.

elektrik motorları, elektronik araçlar konusunda dünya ticaretinde söz sahibi değildir.

* Bir ülkenin hammaddeye sahip olması ve onu sadece başka ülkelerin sanayilerine girdi olarak üretmeleri o ülkenin kalkınıp gelişmesine yetmemektedir.

Nedir ülke yararına olan.

Sahip olunan hammaddeye maksimum karma değerli ürünler üretilip pazarlamak, yani ileri sanayi ürününe dönüştürerek satmaktır.

Örneğin: 100-130 \$/ton olarak ihraç ettiğimiz metalurjik krom konsantresinin 3,5 tonundan üretilen 1 ton elektrolitik kromun tonu 8000 dolardır.

* Tonunu 10-20 dolardan ihraç ettiğimiz sodyum feldspat, kil ve kuvarsi seramiğe, cama dönüştürüp sattığımızda değeri en az 10 kat artmaktadır.

* Türkiye'nin karmaşık jeolojik yapısı maden kaynaklarının bulunabilmesi ve işletilebilmesi için detay jeolojik arattırmaları zorunlu kılmaktadır.

En önemli madensel hammadde ihracımız bor minarelleri, krom cevheri ve feldspat ihracatımızın toplam geliri gübre ithalimize harcadığımız döviz yetmemektedir.

Yaklaşık 15 yıldır özel-

leştirme tartışılmaktadır. Kamu sektörüne yatırım yapılmamaktadır. Deneyim bilgi beceri geri planlara itilmiş siyasilere yakın olanlar genellikle yönetim kadrolarına atanmıştır. Demoralize olmuş bir çalışan kitlesi olmuştur.

Çalışan mühendisler verilen komik ücretler mühendislerin onurlarını zedelemektedir.

* Öncelikle özel madencilerin desteklenerek ayakları üzerinde durabilecek konuma gelmelerinin sağlanması ana hedef olmalıdır.

* Ülkemizdeki madencilik sektörü toplam üretim değeri yaklaşık 2 milyar dolar civarındadır. Yetkililer bu miktarın her yıl 2 milyar dolar artırılarak 2000 yılında 9 milyar dolarlık bir değere ulaşacağını belirtmektedirler. Ciddi madencilik projelerinin arama yatırım ve işletme dönemi uzun yıllar almaktadır. Hangi projelere, hangi kay-

naklar ayrılarak, nelerin planlandığı ortaya konmamıştır.

* 1996 yılı madencilik sektörü kamu yatırımları 210 milyon dolarken, 1997 yılı yatırımın toplam tutan 165 milyon dolar olarak belirlenmiştir.

2000 yılında üretimin 9 milyar dolara ulaşması için şimdiden gerekli fizibilite çalışmaları ve yapılacak yatırımların belirlenmesi gerekir.

* Madencilik sektörünü ilgilendiren tüm mevzuatın gözden geçirilmesi gerekir. Sektörün sorunlarının çözümünde mevzuatın önemli olduğu söylenebilir. Ancak daha önemlisi bu mevzuatı uygulayacak kurumların ve kadroların oluşturulması daha da önemlidir. Sektöre yön veren üretim yapanın önünü açan, yol gösteren, denetleyen kurum ve kadroların oluşturulması kaçınılmazdır.

